

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 185g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a articolului
67 alin. (5) din Codul de procedură civilă
*(lipsa unei căi de atac împotriva încheierii judecătorești prin care
intervenientul accesoriu a fost atras în proces)*

CHIȘINĂU
28 septembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 31 iulie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 28 septembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (5) din Codul de procedură civilă, ridicată de dna avocat Verginia Baltag, în interesele dlui Nicu Șendrea, în dosarul nr. 2ra-85/2023, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea Supremă de Justiție format din doamnele Aliona Miron, Viorica Puica, Oxana Parfeni și Aliona Donos și domnul Ion Malanciuc, pe baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Dorin Munteanu a formulat o acțiune în justiție împotriva Ministerului Justiției și intervenienților accesorii Procuratura Generală și Consiliul Superior al Magistraturii cu privire la repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, precum și încasarea penalităților și cheltuielilor de judecată aferente.

4. Printr-o încheiere protocolară, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, l-a atras în proces pe dl Nicu Șendrea în calitate de intervenient accesoriu.

5. La 18 aprilie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis parțial acțiunea reclamantului. Hotărârea instanței de fond a fost contestată cu apel de către avocatul dlui Dorin Munteanu, Ministerul Justiției și dl Nicu Șendrea. Dl Nicu Șendrea a contestat și încheierea protocolară a instanței de fond prin care a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu.

6. La 27 octombrie 2022, Curtea de Apel Chișinău a respins apelurile declarate și a menținut hotărârea primei instanțe. Decizia Curții de Apel Chișinău a fost contestată cu recurs de către avocatul dlui Dorin Munteanu, Ministerul Justiției și dl Nicu Șendrea.

7. În cadrul examinării recursului, dna avocat Verginia Baltag a ridicat, în interesele dlui Nicu Șendrea, excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (5) din Codul de procedură civilă, care prevede că încheierea judecătorească privind respingerea cererii de introducere în proces a intervenientului accesoriu poate fi atacată odată cu atacarea fondului cauzei de către participanții la proces.

8. La 19 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 67 Intervenientul accesoriu (intervenientul care nu formulează pretenții proprii asupra obiectului litigiului)

„(1) Persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți.

(2) Pentru a interveni în proces, intervenientul depune o cerere în care demonstrează interesul intervenției, menționând cărei părți se va alătura. Copia de pe cerere se înmânează ambelor părți.

(3) Intervenientul accesoriu poate fi introdus în proces și la cererea uneia dintre părți sau din oficiul instanței.

[Alin. (4) art. 67 abrogat prin Legea nr. 155 din 05.07.2012, în vigoare 30.11.2012]

(5) Încheierea judecătorească privind respingerea cererii de introducere în proces a intervenientului accesoriu poate fi atacată odată cu atacarea fondului cauzei de către participanții la proces.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei sesizării privind excepția de neconstituționalitate

11. Autoarea sesizării susține că prevederile contestate nu reglementează o cale de atac împotriva încheierii judecătorești prin care intervenientul accesoriu a fost atras în proces.

12. În acest sens, autoarea susține că un terț poate fi atras în proces în lipsa unei motivări privind necesitatea participării acestuia în calitate de intervenient accesoriu și fără să-și cunoască drepturile care-i pot fi afectate. Acesta poate fi atras într-un proces civil impropriu și să fie obligat să facă declarații în privința unui obiect necunoscut. Cu toate acestea, potrivit normei contestate, intervenientul accesoriu nu poate contesta încheierea instanței prin care a fost atras în proces.

13. Totodată, autoarea consideră că norma contestată stabilește o prezumție de legalitate a încheierii judecătorești privind admiterea în proces a intervenientului accesoriu, spre deosebire de încheierea prin care instanța refuză introducerea acestuia în proces. Autoarea pretinde că, în acest caz, există un tratament diferențiat al participanților la proces.

14. În opinia autoarei, norma contestată este contrară articolelor 1 alin. (3), 4, 16, 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 67 alineatul (5) din Codul de procedură civilă. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă aflată în procedură de recurs în care se contestă decizia instanței de apel. Totodată, Curtea observă că criticile autoarei se referă la o pretinsă omisiune în articolul 67 alin. (5) din Codul de procedură civilă, și anume că acesta nu reglementează o cale de atac împotriva încheierii judecătorești prin care intervenientul accesoriu a fost atras în proces. De principiu, Curtea menționează că atât pretinsa omisiune, cât și norma contestată se referă la aspecte de natură procesuală, iar dispozițiile în discuție urmează a fi aplicate de instanțele de fond, deoarece acestea sunt competente să stabilească cercul participanților la proces. De altfel, instanța de recurs care a sesizat Curtea a menționat în încheiere sa că prevederile contestate sunt pertinente pentru soluționarea litigiului dedus judecății.

20. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei

sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

21. Autoarea sesizării susține că norma contestată încalcă articolele 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

22. În jurisprudența sa, Curtea a notat că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare la Curtea Constituțională dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental. Omisiunea dintr-o lege ridică o problemă de constituționalitate doar atunci când rezultă dintr-o prevedere explicită a Constituției sau care poate fi dedusă clar dintr-un principiu constituțional (DCC nr. 53 din 4 mai 2023, § 20).

23. Cu privire la incidența articolelor 1 alin. (3) și 4 din Constituție, Curtea subliniază că aceste articole comportă un caracter general și nu pot constitui repere individuale și separate (DCC nr. 80 din 17 iunie 2022, § 22; DCC nr. 30 din 16 martie 2023, § 19).

24. Referitor la articolele 16 și 23 din Constituție, Curtea precizează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (DCC nr. 53 din 4 mai 2023, § 17).

25. Cu privire la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, trebuie să se constate incidența unui drept fundamental (DCC nr. 52 din 4 mai 2023, § 26).

26. Cu privire la incidența articolelor 20 și 26 din Constituție, Curtea reiterează că nici Constituția, nici Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în toate procedurile judecătorești. Sub acest aspect, articolul 119 din Constituție stabilește că împotriva hotărârilor judecătorești părțile interesate pot exercita căile de atac „în condițiile legii” (a se vedea DCC nr. 32 din 25 martie 2021, § 38). Astfel, ține de competența legislatorului să instituie numărul căilor de atac și condițiile în care acestea pot fi exercitate cu respectarea prevederilor Constituției (a se vedea DCC nr. 177 din 23 noiembrie 2021, § 42).

27. Totodată, Curtea notează că articolul 119 din Constituție îl obligă pe legislator să reglementeze căi de atac împotriva hotărârilor judecătorești care afectează drepturile fundamentale ale persoanelor. În această cauză, Curtea observă că intervenientul accesoriu poate fi atras în proces doar dacă hotărârea instanței de judecată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile intervenientului față de una din părți (articolul 67 alin. (1) din Codul de procedură civilă). În acest sens, Curtea nu vede în ce măsură o eventuală atragere a intervenientului accesoriu în proces i-ar putea afecta drepturile. Dimpotrivă, această măsură a fost instituită de legislator pentru a asigura respectarea drepturilor intervenientului accesoriu într-o procedură judiciară cu o soluție care i-ar putea afecta interesele.

28. Totuși, chiar dacă intervenientul accesoriu consideră că a fost atras în mod eronat într-un proces judiciar, legea procesual civilă îi oferă posibilitatea să conteste încheierea instanței odată cu fondul cauzei. De altfel, articolul 359

alin. (2) din Codul de procedură civilă prevede că apelul formulat împotriva hotărârii se consideră formulat și împotriva încheierilor date în cauza respectivă, chiar dacă au fost emise după pronunțarea hotărârii și dacă atacarea încheierii nu se menționează în cererea de apel. În aceste condiții, Curtea nu constată existența unei ingerințe în articolele 20, 26 și 119 din Constituție.

29. Pentru că nu s-a demonstrat o ingerință într-un drept fundamental, Curtea subliniază că nu sunt incidente nici articolele 16, 23 și 54 din Constituție.

30. Așadar, Curtea constată că sesizarea în cauză nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 67 alin. (5) din Codul de procedură civilă, ridicată de dna avocat Verginia Baltag, în interesele dlui Nicu Șendrea, în dosarul nr. 2ra-85/2023, pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

*Chișinău, 28 septembrie 2023
DCC nr. 119
Dosarul nr. 185g/2023*